

KNJIŽEVNI VREMEMPLOV

RUKE

Ranko Marinković
(1913. – 2001.)

viški Voltaire

ANĐEO

Naglasak je u noveli na unutrašnjem majstorovu proživljavanju. Iako pokušava sam sebe zavarati, bolesni majstor sve jasnije uviđa da je Lojz neiskren, da samo čeka njegovu smrt.

Upravo zbog toga majstor ne može završiti svoj nadgrobni spomenik kojim bi izrazio sebe kao umjetnika – umjesto izraza lica koji je želio dobiti (tuga, snaga anđela), anđeo na spomeniku imao je glupavo, prijetvorno Lojzekovo lice.

Anđeo je priča o **klesaru Albertu Knezu**, knezu među klesarskim obrtnicima, majstoru kojega su i neki kipari smatrali umjetnikom. Istovremeno, to je novela koja se bavi temom života kao ironije: majstor smatra da je pomogao malome Lojzu, a Lojz ga se, kao odrastao čovjek, samo želio što prije riješiti.

Time majstorov život postaje bezvrijedan, a Lojzek postaje osoba koja mu to daje na znanje, osoba koja nasljeđuje njegov posjed, ali i njegov život (majstorova supruga Frida).

Ironičan smisao novele
Lojz je pravo lice anđela (nadgrobni spomenik majstoru) – sve je privid, stvarna je samo sebičnost.

Još jedno zvonce s groblja; ovo je danas valjda posljednje, već pada sumrak. A onaj kome zvoni već je u kutiji kao lutka, kao da ga šalju na dar nekom ljudu što pravi kolekcije tih strašnih igračka.

(Ranko Marinković)

RUKE

U noveli su dijelovi tijela antropomorfizirani (ruke, noge, obraz), a sve je uklopljeno u stvaran kontekst (Drugi svjetski rat).

KOMPOZICIJA

Uvodni dio: pripovjedač gleda ispred sebe (čovjeka čije su) ruke prebačene na leđa, iznad zadnjice, kako se odmaraju jedna u drugoj. Lijeve se mazi u naručju desne, spretnije, snažnije, pametnije, ozbiljnije.

Središnji dio: pripovjedač prati razgovor, a kasnije i svađu Lijeve i Desne.

Lijeve

- raspjevana, emotivna
- ne zna pisati i čitati, ali zna držati knjigu
- ne vjeruje riječima: one prevare čovjeka, čovjek često kaže ono što ne misli (*Riječi su maska.*)
- nije izgubila vezu s prirodom

Lijeve ide za intuicijom, pokretom, naslućenim, a ne izgovorenim.

Desna

- ozbiljna, razumna
- zna pisati (iako ne zna čitati), zna listati knjigu ...
- vjeruje riječima
- vodi konverzaciju, nastupa, širi horizonte
- postavila se između čovjeka i prirode
- pazi da netko ne uvrijedi čast
- potpisuje smrtne presude

Desna je racionalna: ona radi, čini i djeluje.

- prolazak Djevojčice i Dječaka, Dječakova drskost (pljuvanje), okrutnost Desne (udara Dječaka), dolazak Oca

- ruke se ujedinijuju tijekom fizičkog sukoba s Ocem

Završni dio – incident na ulici

- Pad: Dvije okrvavljene ruke na asfaltu.
- Pomirenje i zajednički odlazak: *A Obraz tada pljune u njih, da bi ih oprao od blata i krvi.*

- **Tematska riječ:** čast (Kada joj je povrijeđena čast, Desna djeluje – potpisuje smrtnu presudu, udara ...)

- **Metafora** »okrvavljene ruke« ovdje dobiva doslovno značenje.

No koliko god duh bio dominantan i inventivan u svojim dovijanjima, ipak se obraća ruci da za njega radi.

(Ranko Marinković, *Traktat o ruci*)

Pripovjedna proza

Novele

- *Pod balkonima* • *Ruke* (1953.) • *Poniženje Sokrata*

Romani

- *Kiklop* • *Zajednička kupka* • *Never more*

Drame

- *Albatros* • *Glorija*
- *Politeia ili Inspektorove spletke* • *Pustinja*

Kazališne kritike i eseji

- *Geste i grimase* • *Nevesele oči klauna*

Samotni život tvoj

- Suknja
- Prah
- Anđeo**
- Koštane zvijezde
- Benito Floda von Reltih
- Ruke**
- Zagrljaj

Ruke

novelistička zbirka

U prvom izdanju objavljene su još tri novele (*Mrtve duše* i *U znaku vage* – kasnije uklopljene u roman *Kiklop* te *Karneval* – prebačena u zbirku *Poniženje Sokrata*), a u konačnu autorsku redakciju zbirke uklopljena je uvodna novela *Samotni život tvoj*.

S dopuštanjem lijeve riječi niže desna i mrlja se širi a sparno je ljeto: fratrić hoda Issom a mladost objesna u prašinu baca sve što nam je sveto, a i što bi drugo: podsmešljiva usta (kad nam glas ostari i snaga kad susta) upravljat će svijetom ko posljednjom slamkom: Što smo mi životu – što nismo, šjor Ranko? ...

(Jakša Fiamengo, *Zavičajna pjesma* (Ranko Marinkoviću, Melkiuru viškomi))